

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Fakulteten för naturresurser och
lantbruksvetenskap

Föreningslivets bidrag till den lokala gemenskapen

– Exemplet Fjärdhundra

Association's contribution to the local cohesion

– The example of Fjärdhundra

Josefin Eriksson

Föreningslivets bidrag till den lokala gemenskapen

- Exemplet Fjärdhundra

Association's contribution to the local cohesion – The example of Fjärdhundra

Josefin Eriksson

Handledare: Kjell Hansen
Sveriges lantbruksuniversitet
Institutionen för stad och land, avdelningen för landsbygdsutveckling

Examinator: Yvonne Gunnarsdotter
Sveriges lantbruksuniversitet
Institutionen för stad och land, avdelningen för landsbygdsutveckling

Omfattning: 15 hp

Nivå: Grundnivå, G2F

Kurstitel: Självständigt arbete i landsbygdsutveckling

Kurskod: EX0523

Program/Utbildning: Agronomprogrammet - landsbygdsutveckling

Utgivningsort: Uppsala

Publiceringsår: 2013

Elektronisk publicering: <http://stud.epsilon.slu.se>

Nyckelord: Föreningsliv, gemenskap, Fjärdhundra

Sveriges lantbruksuniversitet
Swedish University of Agricultural Sciences

Fakulteten för naturresurser och lantbruksvetenskap
Institutionen för stad och land

Sammanfattning

Syftet med det här kandidatarbetet i agronomprogrammet – landsbygdsutveckling är att undersöka om, och i så fall hur, föreningslivet bidrar till att skapa sammanhållning. Genom att intervjua föreningsaktiva och göra observationer har jag undersökt föreningslivet i ett samhälle på landsbygden. Genom att använda begrepp som bygd, lokal gemenskap och community undersöker jag om föreningslivet kan bidra till att skapa gemenskap och hur detta går till. Studien visar att föreningarna där människor träffas genom ett gemensamt intresse också kan bidra till gemenskap lokalt. Genom att föreningslivet är en mötesplats så träffas människor, och när de småpratar, dricker kaffe etc. så överför de också kunskaper om människorna i bygden, vilket skapar en känsla av gemenskap. De kan också upptäcka om det går att lita på andra människor och om det visar sig att det gör det, så kan det också bidra till den allmänna tilliten i samhället. Jag visar också hur den tid som människor vill eller kan lägga ner i föreningslivet förändras beroende på i vilken fas i livet de befinner sig i.

Abstract

The aim of this bachelor thesis in rural development is to examine whether, and if so, how associations help to create cohesion. I study the associations in a rural community doing interviews and observations. I examine how the associations can help to create cohesion using concepts such as bygd, local cohesion and community.

The study shows that the compounds where people meet over a common interest may also contribute to the community locally. The associations is venues where people meet and chatting, drink coffe and so on, and at the same time they transferring knowledge of the people in the district which create a sense of cohesion.

That people get together in associations and find that it is possible to rely on other people can also contribute to the general trust in society. I also show that the time people are willing, or able to spend in the voluntary sector are changing depending on what stage of life they are in.

Innehåll

Sammanfattning	3
Abstract	4
Inledning	6
Tillvägagångssätt.....	7
Avgränsningar	8
Tidigare forskning och teoretiska perspektiv	9
Fjärdhundra	12
Beskrivning av föreningarna	14
Föreningslivet ur ett livscykelperspektiv	16
Barnen i föreningslivet	17
Ungdomar i föreningslivet.....	17
Vuxna.....	18
Pensionärer	20
Ideellt arbete eller anställning	20
Föreningslivet som en mötesplats där man småpratar	24
Småskalighetens för- och nackdelar	30
Lokal gemenskap?	32
Litteratur	34
Muntliga källor	35

Inledning

Många människor i Sverige är medlemmar i någon förening. Det frivilliga föreningslivet kan utgöras av intresseföreningar, där människor arbetar för att åstadkomma någon typ av förändring, som t.ex politiska partier. Det frivilliga föreningslivet kan också utgöras av människor som samlas kring en gemensam aktivitet, utan att ha något annat mål än detta, t.ex en fotbollsförening. Jag kommer i den här uppsatsen närma mig föreningslivet för att se om det bidrar till att skapa gemenskap, och i så fall beskriva hur detta sker. Kan föreningarnas aktiviteter också bidra till att människorna i en bygd känner en tillhörighet till den plats där de bor och de människor som finns där? Det finns forskning som visar att föreningslivet gör något mer för samhället i stort än bara för föreningen och byn (se tex. Putnam 2001). För den enskilde medlemmen är föreningslivet en mötesplats där han eller hon kan träffa andra och småprata, dricka kaffe etc. medan det för samhället kan bidra till något större. När människor träffas genom det delade intresset så kan dessa kontakter även bidra till att skapa förtroende mellan människor, dvs. social tillit. Föreningslivet vilar till stor del på frivillig arbetskraft, som är viktig för att föreningarnas verksamheter ska fungera. För många människor varierar den tid de har tillgänglig för föreningsliv beroende på livsomständigheter. Jag har därför valt att se närmre på hur människors livscyklar påverkar föreningslivet.

Syftet med uppsatsen är att undersöka om, och i så fall hur, föreningslivet bidrar till att skapa sammanhållning i bygden. Detta gör jag med utgångspunkt i ett samhälle på landsbygden, Fjärdhundra, och med ett antal föreningar belägna där.

Tillvägagångssätt

Materialet till denna uppsats är insamlat med intervjuer och observationer, det vill säga genom kvalitativa metoder. Kvalitativa studier kan även benämnas fåfalls- eller intensivstudie. Medan kvantitativa studier ger undersökningen bredd, ger kvalitativa undersökningar djup och närhet till informanterna (Teorell och Svensson 2007; Öhlander 1999:21). Valet av metod har grundats på att jag vill fånga de föreningsaktivas egna berättelser om föreningslivet och deras engagemang i det.

Intervjuer kan beskrivas som ett samtal med struktur och syfte. Jag har använt mig av halvstrukturerade livsvärldsintervjuer, där jag fått informantens berättelse om sina erfarenheter och sin förståelse av dessa. Intervjuerna bestod inte av strikta frågor med färdiga svarsalternativ utan liknade mer ett vanligt samtal. Intervjuerna styrdes genom att jag hade ett antal ämnen som jag ville veta mer om (Kvale och Brinkmann 2009:43). En fördel med intervjun är närheten till informanten, som gör det möjligt att anpassa frågorna, ändra på dem om informanten missförstår, ställa följdfrågor etc. Samtidigt finns det också många svårigheter att hantera när man ska intervjua, så som att lyckas få informanten att berätta utförligt och tillförlitligt. Detta hanterade jag genom att försöka ställa frågorna på rätt sätt så att de inte var ledande, utan inbjöd till att berätta (Teorell och Svensson 2007:89f). Intervjuerna är ett tillfälle att fånga informantens attityder och känslor, vilket har varit viktigt för mig (Kvale och Brinkmann 2011:15).

Alla intervjuer har spelats in och efter intervjutillfällena har jag skrivit utförliga bandprotokoll, där jag i stora drag skrivit ner det informanten berättat, vissa delar mer utförligt än andra. Detta har medfört att jag lätt kunnat gå tillbaka till intervjun och hitta det jag behöver för analysen.

Under fältarbetet har jag varit närvarande på en fotbollsträning anordnad av Fjärdhundra sportklubb. Laget som tränade bestod av flickor i 12–13-årsåldern. Jag har även rört mig runt i Fjärdhundra för att få en känsla av människorna och stämningen där. Observation är ett sätt att komplettera intervjuerna med så kallad tyst kunskap (Frykman 1990). Tyst kunskap handlar om sådant som, eftersom det är så självklart och vanligt, är svårt att sätta ord på. Eftersom den tysta kunskapen inte är uttalad så måste den fångas med observation. Jag fick vid observationerna en inblick i vad människorna faktiskt gör när de träffas vid föreningsaktiviteter eller rör sig ute på gatorna. Genom observationerna kunde jag också få syn på skillnader mellan vad människor säger att de gör och vad de faktiskt gör (Öhlander 1999:74).

Avgränsningar

Studien har avgränsats till en specifik bygd, Fjärdhundra, som ligger nära mitt hem och där jag brukar passera ibland. Däremot känner jag inte människorna som bor där, och visste heller ingenting om deras föreningsliv innan jag började undersöka det. Jag är emellertid själv uppväxt med en förening som jag anser är en viktig mötesplats i bygden och jag är aktiv inom bygdegårdsrörelsen. Detta gör att jag har en förförståelse för att föreningslivet är viktigt för bygden och för att få en levande landsbygd. Detta var ett av huvudmotiven till att jag valde uppsatsens ämne, men jag har under uppsatsens gång även försökt vara öppen för att föreningslivet inte är så viktigt för den lokala gemenskapen.

Till studien valde jag ut fyra föreningar och intervjuade representanter för dessa. Urvalet av föreningar skedde genom sökning på Internet efter föreningar i Fjärdhundra. Jag ville ha föreningar som hörde till

tätorten Fjärdhundra, för att de skulle vara inom samma geografiska område, och uteslöt därför föreningar med säte på landsbygden runt om. Från de föreningar jag valde ut har jag intervjuat en representant från varje förening. Jag valde just ordförandena som nyckelinformanter då jag antog att de har en bred överblick över föreningens verksamhet. Urvalet är alltså strategiskt, snarare än slumpmässigt. Vid fåfallsundersökningar är just strategiska urval vanliga eftersom man då behöver välja ut de informanter som kan berätta om det man vill undersöka (Teorell och Svensson 2007:83ff).

Mina informanter är Leif och Conny som är ordförande i PRO Fjärdhundra respektive Fjärdhundra Sportklubb. Den tredje informanten är Ingalill, kyrkoherde i Svenska kyrkan Fjärdhundra församling. Hon är således inte ordförande för någon förening, utan är anställd som chef för en verksamhet som även omfattar föreningsverksamheter. Hennes position innebär emellertid att hon har den överblick över verksamheten som jag söker hos informanterna. Jag har också intervjuat Lotta som har varit ordförande i föreningen Fjärd100% som upphörde med sina aktiviteter för ett par år sedan. Lotta är nu sekreterare i en annan förening i Fjärdhundra, Fjärdhundraland ekonomisk förening, vilket gjorde att jag fick erfarenheter från ännu en förening i området.

Tidigare forskning och teoretiska perspektiv

Föreningarna är uttryck för gemenskap som bygger på ett delat intresse, men syftet med uppsatsen handlar om att undersöka om dessa gemenskaper också leder till en mer allmän lokal gemenskap. En sådan mer allmän och platsanknuten gemenskap kommer att diskuteras som uttryck för social tillit eller socialt kapital (Rothstein 2003; Putnam 2001).

Ett perspektiv på gemenskap handlar om hur lokala kunskaper formas och sprids (Blehr 1994). De lokala kunskaperna innebär kunskaper om det som sker idag såväl som det som ägt rum förr, inklusive sådant som man själv inte varit med om. Delade kunskaper blir en förutsättning för att lokal gemenskap ska bildas, eftersom de kommer att utgöra en delad referensram för de erfarenheter man har som medlem i ett lokalsamhälle. Man kan därmed inte ta för givet att det finns någon gemenskap i ett samhälle, liksom det är möjligt att tänka sig att olika grupperingar har olika kunskaper och att det därmed finns flera olika gemenskaper i lokalsamhället.

Ett annat sätt att närma sig gemenskap är genom begreppet bygd, ”*en föreställning om och en manifestation av gemenskap mellan människor på en plats över tiden*” (Gunnarsdotter 2005:28f). I det här perspektivet skapas gemenskap genom kulturella, sociala och rumsliga relationer på en plats över tid. Medan detta perspektiv understryker just den lokala platsens betydelse finns det i grunden ingen motsättning mot det perspektiv som sätter delade kunskaper i förgrunden.

Ett tredje perspektiv på gemenskap är begreppet *community*, där gemenskapen bildas genom interaktion och delade symboler. Gemenskapen uppträder snarare som en symbolisk konstruktion än som något annat. Detta innebär att fokus hamnar på att undersöka hur människor uttrycker en vilja till gemenskap, genom att överkommunicera likhet och underkommunicera olikhet, och i detta arbete använder de en rad olika medel, från kaffedrickande och midsommarfirande till officiella slogans (Cohen 1985).

Jag använder dessa tre perspektiv på gemenskap omväxlande beroende på vad jag vill lyfta fram i min analys och strävar inte efter att hålla isär de olika perspektiven.

På en samhällslik nivå brukar den här typen av gemenskaper att kopplas till det sociala förtroende som finns i ett samhälle. Enkelt uttryckt kan socialt förtroende mätas med i vilken utsträckning människor anser att man kan lita på andra människor i allmänhet. I internationella mätningar brukar de skandinaviska länderna hamna högt upp bland de länder där det finns ett utbrett sådant förtroende (se Frykman et. al. 2009) och detta kopplas ibland samman med att det finns ett rikt och omfattande föreningsliv i dessa länder. Tillit uppstår som socialt fenomen när människor följer uttalade och outtalade regler därför att andra också gör det och förväntas göra det. Eftersom tilliten finns *mellan* människor kan den inte ägas individuellt (Rothstein 2003). Den amerikanske statsvetaren Robert Putnam har sett förekomsten av socialt förtroende som en strategisk faktor för att skapa demokratiska och jämlika samhällen och kallar då förtroendet för *socialt kapital* (Putnam 2001; Rothstein 2003). Ett sådant socialt kapital kan investeras i sociala relationer för att åstadkomma gemensamma projekt och mål.

Situationen kan också vara tvärtom, att tilliten till att andra aktörer saknas, vilket kan leda till det statsvetaren Bo Rothstein (2003) kallat *sociala fällor*. Det vill säga en situation där misstron mellan aktören leder till en situation där det blir omöjligt att uppnå gemensamma mål. Gemenskapen inom föreningslivet bidrar till socialt förtroende då det är en fungerande social gemenskap, bildad runt en särskild aktivitet. Det upphäver då många andra faktorer, då man i föreningens verksamhet har vissa regler att förhålla sig till. Bara man följer dessa reg-

ler har man samma rättigheter som alla andra. Genom småpratet i föreningslivet bidrar det till att människor blir moraliskt tillgängliga för varann och då blir trovärdiga i andras ögon (Frykman och Hansen 2009:132ff).

I den här uppsatsen beskrivs den verksamhet som sker nu, eller ett par år tillbaka. Jag har inte för avsikt att föra någon diskussion om huruvida omfattningen av föreningsaktivitet förändras över tid, även om jag indirekt kommer in på de följer ett minskande föreningsliv kan få, då jag beskriver vad föreningslivet bidrar till.

Fjärdhundra

Jag är på väg till Fjärdhundra för att göra fältarbete. Redan på långt håll syns den gamla sädessilon resa sig över trädtopparna. Hastigt byts landsbygd mot tätort längs Stora vägen, den inte alltför trafikerade väg som har sin sträckning tvärs igenom Fjärdhundra. Fjärdhundra ligger ett stenkast från riksväg 70, mellan Enköping och Sala. Orten ligger i Enköpings kommun och i Uppsala län, drygt två mil utanför Enköping. Det är inte långt till kommungränsen mot Sala kommun och länsgränsen mot Västmanland. Husen ligger plötsligt tätare, vilket skiljer sig från gårdarna och byarna som finns utanför tätorten. Längs Stora vägen står villor, lägenhetsbyggnader och radhus. Villorna är byggda vid olika tidpunkter och i olika stilar. Husen har olika färger och nyanser, många av husen är byggda i tegel, andra har en fasad av trä. Några villor har platta tak, andra har sadeltak. Få av villorna är särskilt stora. Vissa gator har enhetliga hus, men många av husen är olika.

Landsbygden utanför Fjärdhundra består av åkrar som många nu ligger plöjda i väntan på vårbruket. Åkrarna gör då och då avbrott för

byar och skogspartier. På landsbygden syns emellanåt skyltar till gårdsbutiker. Inne i tätorten där 951 personer bor (SCB 2010) finns affären, pizzerian, brandstationen, Kyrkans hus, ålderdomshemmet Gläntan och den stora sädessilon. Utanför Kyrkans hus fladdrar Svenska kyrkans flagga i vinden (den är gul med ett rött kors och en gul krona i mitten). Vid en avfartsväg från Stora vägen finns Fjärdhundraskolan med sina tegelbyggnader, dit hör också en idrottshall. Utanför skolan leker barn. Intill skolan ligger industriområdet Mellersta med sina inhägnader. På en annan avtagsväg finns Mellevi, idrottsplatsen där det under sommartid spelas fotboll på den stora planen som nu delvis är snötäckt. I utkanten av byn finns Fjärdhundrabadet, ett utomhusbad med en låg byggnad i svart och vitt. Det finns två dagis i byn, varav det ena är en stor tegelbyggnad nära badet och det andra ligger nära skolan. I en annan del av orten, som finns intill riksväg 70 och är avskild från kärnan, finns den nedlagda macken som gång haft kunder som kört längs den trafikerade vägen. Det finns någon form av företag i den gamla mackbyggnaden. I den här delen av Fjärdhundra finns vårdcentralen och en av Fjärdhundra församlings sex kyrkor, Simtuna kyrka.

Det är ett lugnt samhälle. Människor rör sig vid pizzerian och affären. Någon ska handla och någon annan ska äta lunch på pizzerian. Det står ett antal bilar utanför och de som handlar kommer med bil.

Byns anslagstavla är belägen mellan affären och pizzerian. Över anslagstavlan finns en bräda med texten www.fjardhundra.se. På anslagstavlan sitter lapparna ganska prydligt bredvid varandra, bara någon av lapparna har blivit övertäckt av någon annan lapp. Många av lapparna är från företag, flera av dem i Enköping, eller utanför Fjärdhundra tätort. Bara ett fåtal av lapparna är från föreningarna i

bygden. Bland föreningarna märks kyrkans information om öppen förskola och stickkafé. Fjärdhundra sportklubb bidrar med annonser om cirkelträning och friidrottsträning. Ett program för förra årets aktiviteter från en annan förening har delvis blivit övertäckt av ett aktuellt föredrag i Enköping om klimatförändringen, anordnat av Enköpings kommun.

Inne i affären, precis innanför den första dörren, finns också en anslagstavla. Den är full med lappar som sitter över varandra, här märks både privatpersoner och företag. Det finns några där någon söker någonting, vissa av lapparna är klippta så att man lätt kan dra bort en flik där annonsörens telefonnummer står.

Den officiella anslagstavlan utomhus ger ett helt annat intryck än den inne i affären, den som är mer privat. Den ena är strukturerad och den andra rörigare och med mer privata lappar.

Beskrivning av föreningarna

Föreningarna i Fjärdhundra har ett rikt program av aktiviteter. *PRO Fjärdhundra* anordnar aktiviteter som bussresor, både endagars, flerdagars och hemliga resor. De har kvartalsmöten, data- och läsecirkel, de spelar boule, bowling och kort och har andra aktiviteter där de träffas.

Fjärdhundra Sportklubb har 22 lag, varav hälften i fotboll och resten i handboll och innebandy. De har även en friskvårdssektion med t.ex. cirkelträning. Sportklubben har tidigare drivit kiosken på det lokala badet och har en serveringsvagn som de brukar använda vid t.ex. sista april- firandet.

Svenska kyrkan Fjärdhundra har utöver gudstjänsten, som kyrkoherden nämner som kärnan i kyrkans verksamhet, öppen förskoleverksamhet, fritids med kör en gång i veckan och två körer, varav den ena träffas varje vecka. De har soppmässa, där några medlemmar har kokat soppa som gruppen äter tillsammans, och har en enkel nattvardsgudstjänst och bibelsamtal, de går till äldreboendet för att ha gudstjänst där, hantverkscafé en kväll varannan vecka, en annan hantverksgrupp, konfirmationsverksamhet, de har kyrkkaffe varje söndag efter gudstjänsten etc.

Föreningen Fjärd100% finns fortfarande kvar men har ingen verksamhet, de har tidigare arrangerat julmarknad, Fjärdhundrabygdens dag, sista april-firande etc, något som inte längre arrangeras då föreningen inte har någon verksamhet. Fjärd100% drev även samhällsfrågor mot kommunen så som att skolan skulle få betala tillbaka sitt underskott på ett par år istället för ett. De hade ”måndagsmöten”, ganska uppsluppna möten där de diskuterade aktuella frågor. Till en början hölls möte varje måndag, sedan varannan, för att senare träffas den första måndagen i månaden. När de sedan slutade med måndagsmötena var Lotta, informanten från denna förening, inte längre kvar i föreningen. Lotta är nu sekreterare i Fjärdhundraland ekonomisk förening, en förening som grundades i ett leaderprojekt drivet av Fjärd100%.

Föreningarna har sina lokaler på olika håll i Fjärdhundra. Sportklubben använder idrottshallarna vid skolan för sina aktiviteter och har sommartid sin verksamhet på Mellevi, idrottsplatsen. På Mellevi har även PRO delar av sin verksamhet, de spelar kort i lokalerna under vinterhalvåret och träffas där även under sommaren. PRO har ingen

egen lokal utan man möts där aktiviteterna arrangeras, som på Mellevi eller de två bygdegårdarna där de har sina kvartalsmöten. Kyrkan har den mesta av sin föreningsverksamhet i Kyrkans hus. De har naturligtvis också verksamhet i församlingens sex kyrkor. Fjärd100% träffades i en lokal som ligger nära kyrkan i Fjärdhundra.

Föreningslivet ur ett livscykelperspektiv

Ingalill, kyrkoherden, berättar om kyrkans verksamhet *Vi möter ju människor ända från små nyfödingar till avskedet och begravningsgudstjänsten och så har vi ju verksamhet för alla däremellan...* På samma sätt är också föreningslivet i Fjärdhundra i allmänhet, det finns någonting för alla åldrar. Människor har olika mycket tid de vill lägga ner på föreningslivet och jag kommer att visa hur föreningslivet ser ut i Fjärdhundra och hur det förändras efter människornas livscykler, alltså med en tanke om att livet är uppdelat i olika faser. De faser jag väljer att använda är barn, ungdom, vuxen och pensionär. Det som skiljer de olika faserna är framförallt tiden personerna har tillgänglig för att engagera sig i föreningslivet, också rörligheten förändras mellan de olika faserna.

Det finns också en tanke om att engagemanget också skiljer sig åt beroende på om personerna är anställda eller arbetar ideellt. Föreningslivet i Fjärdhundra tenderar att vara uppdelat efter olika åldrar, då människor i ungefär samma ålder samlas, så som pensionärer och de olika åldersgrupperna i Sportklubben. Livscykelperspektivet som jag använder är inte nödvändigt detsamma som ålderskategorier, vilket märks framförallt på det långa vuxenstadiet där den minskande tiden för föreningsliv hör ihop med att försöka skaffa sig en karriär och att ha småbarn, något som alla inte har i samma ålder.

Barnen i föreningslivet

Det som är utmärkande för barnen är att de har tid över till föreningsaktivitet och att de inte själva kan ta sig ifrån byn. Därför behöver barnen antingen någon som skjutsar dem och eller aktiviteter som sker lokalt. Småbarn och deras föräldrar som är hemma dagtid, kan tillsammans delta på Svenska kyrkans öppna förskoleverksamhet som är öppet två gånger i veckan. Där kan de träffa andra barn och föräldrar.

När barnen blir äldre finns kyrkans fritids med körverksamhet en gång i veckan, eller någon av sportklubbens aktiviteter så som fotboll, innebandy eller handboll. Sportklubben har även verksamhet i skolan, ”idrottsfritids” där eleverna i första klass under en timme i veckan får prova på olika sporter. Genom att barnen deltar i föreningsaktiviteter kan de prova olika aktiviteter och de kan då komma in i föreningens verksamhet. För barnen och deras föräldrar är föreningslivet därmed i huvudsak lokalt och utgör en integrerande social institution som bidrar till att skapa en känsla av lokal tillhörighet

Ungdomar i föreningslivet

Ungdomsfasen innebär ökad rörlighet. När barnen blir äldre och mer självständiga tar de sig lättare ifrån byn. Deras handlingsfält ökar, men de har fortfarande tid för aktiviteter. De aktiviteter som finns för ungdomarna, inom de föreningar jag tagit med, är konfirmationen och olika aktiviteter i sportklubben.

Ungdomen är en tid då gruppträck påverkar särskilt mycket. När ungdomarna går i åttonde klass kan de välja att konfirmera sig. Ingalill, som är kyrkoherde i Svenska Kyrkan Fjärdhundra, förklarar att antalet konfirmander varierar från år till år, i år (2013) är det bara sju konfirmander, färre än det någonsin varit. Men den här årskullen är också få

till antalet, vilket hon tror gör gruppen känslig för kamrattryck. Det låga antalet skulle kunna förklaras med att ungdomarna inte trivs på konfirmandverksamheten, men Ingalill tror inte det finns något sådant samband, då förra årets grupp var en bra grupp och de verkade trivas. Kyrkan har försökt att få kvar ungdomarna i sin verksamhet efter konfirmationen, men det lyckas inte. Antagligen eftersom att det är så mycket annat som lockar dem, berättar Ingalill. Sportklubben har inte några juniorlag då de inte har några spelare som är födda mellan ungefär 1994 och 2000, och alltså är mellan 13 och 19 år. Många lag i klubben splittras när spelarna är i 11–13-årsåldern, då vissa börjar spela i lagen i stan istället. Detta är också ett uttryck för gruppträck, då det inte blir något lag kvar om några tongivande spelare väljer att lämna Fjärdhundra sportklubb.

Ungdomarna söker därmed sin tillhörighet delvis utanför bygden eftersom tillhörigheten t.ex idrotten är starkare än till det lokala. Ungdomarnas föreningsaktivitet påverkas av hur de andra ungdomarna väljer att göra, då ungdomstiden är en tid då kamraternas val påverkar särskilt mycket.

Vuxna

Vuxenstadiet är inte något homogent stadium som ser likadant ut från ungdomstiden till pensionering, utan det förändras. Med småbarn och jobbkarriär kan det vara svårt att hitta tid för föreningsengagemang. Men när barnen växer upp och blir mer självständiga och kanske börjar i någon förening, kan det innebära att även deras föräldrarna engagerar sig i föreningen. De flesta av Fjärdhundra sportklubbs tränare är föräldrar, förutom seniorlagen. Engagemanget bland föräldrarna till barnen i sportklubben varierar, det finns föräldrar som man i princip

bara ser baklyset på bilen av och så finns det de som är jätteengagerade, berättar Conny från sportklubben.

Lotta säger, när hon berättar om den ekonomiska föreningen Fjärdhundraland: *Inte så att styrelsen ska komma på saker, dra igång dem och driva dem. För då går de ju snart i backen. Det är ju ingen som orkar, eftersom de flesta av oss har företag och jobb, det måste vara flera som är med och jobbar. Fjärdhundraland ekonomisk förening har alltså, som hon nämner, medlemmar som både har företag och jobb, vilket gör att orken inte räcker till för mycket föreningsaktivitet.*

Conny, ordförande i sportklubben, ser ett mönster i vilka som är aktiva i föreningen, att det skulle kunna vara en generationsfråga. Han förklarar att vissa föräldragrupper ställer upp, de föräldrar som är födda på 60- och tidigt 70- tal ställer upp för klubben i högre utsträckning än de yngre föräldrarna gör. Det är också svårt att få med seniorspelarna där de flesta födda 80- och 90- talet. De äldre föräldrarna har troligtvis äldre barn som kanske själva är med på aktiviteterna eller kan klara sig mer själva, till motsats mot de yngre föräldrarna som kanske har yngre barn, och samtidigt försöker skapa sig en karriär i yrkeslivet.

Men Conny säger att det finns en skillnad mellan damlaget och herrarna om det är något som behövs göras. Det är säkrare när man frågar damlaget, i herrlaget finns det bara ett fåtal spelare han kan räkna med. Eftersom jag inte vet hur gamla dessa är eller om de har barn har jag svårt att förklara detta med utgångspunkt från deras livscykel.

Pensionärer

När människor inte längre har ett arbete att gå till får de tid över som de kan lägga på annat. Pensionärerna i Fjärdhundras föreningsliv är många, det finns två olika pensionärsföreningar och så har kyrkan verksamhet dagtid dit pensionärer går.

Även bland pensionärerna märks att människor har mycket att göra, Leif, PRO Fjärdhundras ordförande, berättar att det tar några år efter pensioneringen innan de vill bli medlemmar i PRO, *Och bakgrunden är ju det att: Jaha, vad skönt det ska bli när jag blir sextiofem då får jag tid med barnbarnen och jag får tid, jag ska ut och resa och jag ska göra det och jag ska göra detta och det ena med det tredje...* Pensionärerna har alltså ofta fullt upp efter pensioneringen och inte heller de har tid för föreningsaktivitet. Så har det inte varit tidigare. Det kan vara så att om de inte sedan innan är engagerade i föreningslivet är det inte det som lockar.

Ideellt arbete eller anställning

Föreningarna drivs både av medlemmar som arbetar ideellt och, i vissa av föreningarna, av anställda. Vissa av föreningarna har, som tidigare nämnts, problem att få folk att ställa upp och arbeta ideellt. Bristen på engagemang kan delvis förklaras med tid, så som jag har gjort, men även med ansvar. Föreningen Fjärd100% har ingen verksamhet längre eftersom det inte kom in några nya till föreningen. Sportklubben har problem att med att få folk att arbeta ideellt, så som att hitta tränare till de yngre lagen där tränarna är ideella och oftast föräldrar. Informanterna nämner inga svårigheter att få människor till de betalda uppdragen i föreningarna, utan det är det ideella arbetet som de kan ha svårigheter att få folk till. Att anställa är ett sätt att lösa

problemet med att det är svårt att få ideell arbetskraft. Conny säger sig att *...seniorverksamheten, dom får ju betalt så där har vi både både externa och interna seniortränare*. Jag tolkar det som att det finns en skillnad i hur svårt det är att få tag i tränare. Vissa av aktiviteterna som sker genom Svenska Kyrkan har deras anställda som ledare, t.ex. hantverkscafé och körer, men kyrkan har också grupper som arbetar ideellt, t.ex. en ”soppkokargrupp” som kokar soppan till soppmässorna. PRO Fjärdhundra har en grupp som ordnar t.ex. smörgåsar och kaffe på kvartalsmötena. Det verkar också vara så att det är en skillnad på att arrangera någonting i grupp och att ta på sig något uppdrag enskilt.

Vid tidpunkten för intervjuerna börjar det närma sig sista april och i vanliga fall samlas hundratals människor traditionsenligt vid brasan i Fjärdhundra vid sista april. *Men i år verkar det inte vara någon som tar tag i det där* berättar Conny. De senaste åren har Fjärd100% varit den förening som arrangerat sista april-firandet, något som tidigare arrangerades av den lokala brandkåren. Men det är flera olika föreningar som är med och arrangerar. Sportklubben brukar vara med, de har en serveringsvagn där de säljer kaffe, korv, godis m.m. Att ha serveringsvagnen under sista april-firandet ger en intäkt till laget. Conny har frågat lagen men inget av dem har anmält intresse för vara med i år. Lotta tycker att det är tråkigt om det inte blir något sista april-firande eftersom Fjärd100% tagit över evenemanget efter brandkåren.

Att det skulle bero på att de inte vill ta ansvar nämner flera informanter. Conny uttryckte sig så här: *... Det är generellt. Vad som än ska göras i en ideell förening, som kräver någon form av engagemang och börjar vi prata lite ansvar. Då är det väldigt svårt, för att uttrycka sig*

milt, att få någon att göra någonting. Att få folk att sitta i sektioner och styrelser, det är jättesvårt.

Även Lotta uttrycker liknande problem.

Frågar man folk, rätt ut – skulle du kunna göra det här? – då är det sällan omöjligt, tycker jag. Hon menar att man t.ex. när julmarknaden ska arrangeras, istället för att fråga efter någon som vill vara med och arrangera, ber om specifik hjälp med t.ex att skriva kuverten till inbjudningarna eller liknande. Om de får en specifik uppgift /.../ Då får man hjälp. Det är viktigt att vara specifik, tror jag, lagom jobb i små portioner så att folk känner att det där kan jag ha tid med eller klara av. Det som Lotta säger kan ses som att det är lättare att få människor att ställa upp utan att ta det ansvaret som det innebär att arrangera, som i exemplet Lotta ger om julmarknaden.

Men det kan också, som hon nämner, ses som att folk inte tror sig ha tid, eller som Conny säger: *Folk tror sig väl inte ha tid (att engagera sig i föreningen) man rankar sin egen tid så mycket mera värd än att jag ska lägga ner tid för någon annan, för det är det det handlar om. Hela det här föreningstänket är på väg att uttraderas kan jag säga. Men Lotta beskriver att det i Fjärd100% tidigare var lätt att få saker gjorda. Hon säger också: Men då när folk har jobbat ett antal år så blir det ju att då börjar orken att tryta, man har ju annat också, ett liv och hus och familjer och jobb och allting.*

Fjärd100% och den ekonomiska föreningen Fjärdhundraland har drivit leaderprojekt som har haft och har anställda projektledare. När jag frågar Lotta om hur det påverkat att ha anställda projektledare, så säger hon att det bara varit positivt, och att det varit svårt att få någon

annan att lägga den tiden de lagt på arbetet. Att någon hoppar av är en större risk när man arbetar ideellt.

Kyrkan anställer varje sommar ungdomar som är före detta konfirmander, till en av kyrkorna där de har guidning och café . Sportklubben har haft medlemmar som arbetat ideellt på badet. Då sportklubben bemannade kiosken på badet. Problem med att folk inte kommer när de ska jobba nämnde inte kyrkoherden om de sommarjobbande, men så är de också anställda och avlönade. Sportklubben har svårt att få folk att ställa upp och arbeta ideellt. Att driva det lokala badet fungerade inte, de som skulle arbeta inte hade kommit dit. Det hände att folk ringde upp ordföranden och grät, de som var där fick arbeta hela tiden. Detta ledde till att föreningen fick betala dem som arbetade. Till slut sade sportklubben upp avtalet om att driva badet, då det inte heller bar sig tillräckligt ekonomiskt, de fick nästan lägga till pengar. Sportklubbens medlemmar tog inte det ansvaret som lades på dem, de kom inte dit.

Att sportklubben inte kunde få människor att ideellt arbeta på badet kan man beskrivas som det Rothstein kallat *sociala fällor* (Rothstein 2003). I en situation där alla skulle kunna vinna på det, skulle alla medlemmar hjälpa till och det skulle inte bli lika många timmar per person som om det bara är några få som ställer upp. Det skulle också bidra till att sportklubben får en bättre ekonomi, vilket de säkert skulle få fördelar av. Men kan man inte lita på att andra ställer upp, då de som skulle arbeta inte kom dit när de skulle, så minskar intentionerna till att själv arbeta. Detta ledde till att folk inte kom till badet när de skulle arbeta. Till slut fick man anställa folk till badet, där en anställning vilar mer på ett avtal än på tillit. När man hamnat i en social fälla är det svårt att ta sig ur den, då det bygger på förtroende, som är svårt

att bygga upp när det raserats. Det gick heller inte att bygga upp det, utan sportklubben sa upp avtalet med kommunen.

Föreningslivet som en mötesplats där man småpratar

Föreningarna i Fjärdhundra är mötesplatser där människor träffas och pratar med varandra, samvaron i föreningslivet bidrar till att skapa gemenskap.

Att föreningarna är mötesplatser innebär att de människorna som deltar kan bli bekanta med varandra. När man träffas i föreningslivet är den sociala samvaron en viktig del. *När man väl är på plan spelar man för att vinna, men annars är det ju för att träffas* säger Conny, ordförande i Fjärdhundra Sportklubb. Föreningslivet har alltså en social funktion för medlemmarna, utöver den aktivitet de utövar i föreningen. *Du skulle höra folk när de kommer till ett kvartalsmöte, det snackas hejvilt, va. Då får man ju låta folk prata av sig och vänta med att öppna mötet, en kvart, tjugo minuter. Just den här samvaron och få folk att prata och komma ihop sig, det tycker jag är det viktigaste i föreningslivet.* (Leif, ordförande i PRO Fjärdhundra).

För att människor ska kunna bli bekanta med varandra måste det finnas dels en arena att mötas på, och dels ett intresse för att mötas. För att mötas behöver de besöka en gemensamma plats, eller ha någonting gemensamt (Blehr 1994:134). Kyrkans öppna förskola är en mötesplats för barn och föräldrar och beskrivs av kyrkoherden som ett sätt för nyinflyttade småbarnsföräldrar att komma in i byn, istället för att bli ensamma. Genom att träffas på dessa mötesplatser finns det en ingång till gemenskapen. Även för att upprätthålla en bygd är mötesplatser mycket viktiga (Gunnarsdotter 2005:93). Det kan vara så att de

aktiviteter som ordnas kontinuerligt, varje vecka, är ett sätt att skapa gemenskap, då människor träffas vecka efter vecka och lär känna varandra. Aktiviteter som är mer sällan, kanske en gång om året, handlar mer om att bekräfta den gemenskap som redan finns, som en symbol för gemenskapen.

Hur går det till när föreningslivet bidrar till att skapa gemenskap? Människorna träffar varandra på olika aktiviteter som föreningarna anordnar, eller så är de själva med och ordnar aktiviteterna. Medan de utför aktiviteten finns det ofta tillfällen för småprat. Ett exempel är kaffedrickandet, vilket under intervjun med Leif är ett återkommande tema och beskrivs som väldigt viktigt. PRO Fjärdhundra anordnar bussresor för sina medlemmar. Ibland är det hemliga resor, där resenärerna inte vet vart de ska åka, och dessa är populära. Annars anordnas en- eller tvådagsresor med planerade resmål. Under bussresorna stannar bussen på en parkeringsficka då resenärerna äter bullar och dricker kaffe, detta kallas ”busskaffe”... *det (kaffedrickandet) är ett sätt för människor att känna sig lite lediga, att prata litegrann, utbyta tankar över en kopp kaffe* (Leif).

Under mitt besök på fotbollsträningen hittar de fotbollsspelande tjejerna tillfällen att prata med varandra, t.ex då de delas upp i fyra lag varav två lag får vänta vid sidan av planen medan de andra två lagen spelar. De sitter långt från mig på läktaren så jag hör inte vad de pratar om, men tycker mig bland annat höra att de frågar tränaren om mig. Tidigare under träningen hade tränarna låtit ungdomarna göra olika övningar, och medan en av tränarna var ute på planen så satt de andra två tränarna och småpratade. De bytte av varandra och de andra pratade med varandra.

Man kan tänka sig att när människor träffas via föreningslivet så pratar de om gemensamma intressen, det förflutna eller om specifika personer eller miljöer (Blehr 1994). På det sättet skapar de en gemensam bild av samhället. De samtalar och får information om det lokala, både sådant som händer nu och om sådant som har hänt. Denna kunskap om andra människor kallas lokala kunskaper och den är lokal genom att dessa kunskaper och människor bara finns här (Blehr 1994 30ff). De skapar då en gemensam kunskapsbank, där byborna vet saker som de inte varit med om själva utan fått berättat för sig. Och kommer man som nyinflyttad kan man få del av dessa lokala kunskaperna och bli mer integrerad i byn

De lokala kontakterna kan komma till nytta i föreningslivet, PRO anlitar t.ex. ett lokalt bussbolag. Fjärdhundraland ekonomisk förening och PRO hyr olika lokala samlingslokaler för sin verksamhet. Lotta berättar att hon ställer upp med sitt hästföretag när det behövs, och hon ger exempel på en föreningsanordnad dag då många ställde upp och visade sina hästar och det var väldigt hög klass på evenemanget. *De skulle lika gärna kunnat vara med på Globen Horseshow*. Säger Lotta och menar att det är att det är det lokala som gör att de vill delta på evenemang i bygden.

Även om man flyttat ifrån en plats kan man ändå känna en tillhörighet till platsen (Gunnarsdotter 2005:13). Ingalill, kyrkoherden, berättade att det är fler barn som döps än som föds i församlingen. Vilket tyder på att det finns människor som bor utanför församlingen men som ändå känner tillhörighet till bygden.

När flickorna är på fotbollsträningen har de alla olika kläder men när de spelar match mot andra lag så brukar de olika fotbollslagen ha lika-

dana kläder i samma färger. När de tränar är individen viktig, men när de ska ut och spela match mot andra klubbar är laget det som de visar, de är en grupp. Matchkläderna, som de visar utåt, blir en symbol för bygden, som särskiljer dem från andra lag. Det är ett sätt att se likheter med varandra och olikheter med andra lag, det är på det sättet som communityns gränser skapas symboliskt. Genom att gränserna är symboliska har de inte heller samma innebörd för alla. (Cohen 1985).

Det finns en tveksamhet kring vilket område Ortsnamnet Fjärdhundra symboliserar. Lotta berättar, när vi pratar om varför föreningens verksamhet avstannade, att människor trodde att Fjärd100% bara handlade om samhället Fjärdhundra och därför inte trodde att föreningen rörde dem. Detta ledde till att den ekonomiska föreningen fick namnet Fjärdhundraland, som kommer ur ett gammalt namn för ett område som var större än Fjärdhundraområdet. Lotta däremot, som bor nära tätorten Fjärdhundra, har en annan åsikt om vilket område som är Fjärdhundra, hon menar att det är det område som har Fjärdhundra som postort. Leif säger Fjärdhundraland när han pratar om området. Det finns som nämnts sex kyrkor i Fjärdhundra, dessa var fram till för åtta år sedan egna församlingar. En av de gamla församlingarna, Härnevi, har dessutom eget seniorlag i fotboll. Kanske känner de en gemenskap inom denna istället för i hela Fjärdhundra.

Även om mötesplatserna formellt är öppna kan det vara svårt att komma in i dem, trots att ingen egentligen utestängs. Ofta är det samma människor som kommer till de olika föreningarnas verksamheter, en *trogen jämn skara*, som Ingalill säger, även om det emellanåt kommer någon ny. När Fjärd100% hade sina måndagsmöten en gång i månaden satte de upp lappar på anslagstavlan vid affären om vad de skulle diskutera. När vi pratar om varför det inte kom in några nya

medlemmar till Fjärd100% så berättar Lotta att vissa människor nog trodde att det var den *lilla klicken* som arbetade med detta, ...och att de som inte handgripligen blir inbjudna känner sig utestängda, fast det inte är så. En anledning till att det kan vara att de inte utövar någon speciell aktivitet, såsom fotboll eller boule, utan de träffas och diskuterar, ganska informellt, en aktivitet som skulle kunna vara svårt att ta sig in i.

Att mötesplatserna inte alltid är så lätta att komma in i, trots att man får komma dit, märker jag själv när jag skulle ta mig till fotbollsträningen för min observation. Jag märkte att det kan vara svårt även fysiskt att ta sig in i föreningarnas verksamhet.

Det är tisdagskväll, klockan börjar närma sig sex och jag går från parkeringen vid idrottshallen invid skolan. Det står en kvinna utanför en dörr invid lokalen och pratar i telefon, jag väntar en stund utanför då jag tror att den dörren är låst och hon väntar på någon med nyckel. Men sedan hittar jag en annan dörr och precis som Conny beskrivit har någon lagt ut dörmattan över tröskeln så att dörren inte ska gå i lås. Jag öppnar dörren och kliver in och möts av en korridor med likadana dörrar, jag ser att en av dem inte gått igen riktigt så jag öppnar den och möts av ännu en korridor med dörrar. Då jag står där i korridoren och funderar på vilken dörr jag ska öppna så öppnas en av dem och en av tränarna dyker upp i dörröppningen. Jag presenterar mig och sedan går vi in genom dörren till idrottshallen (min observation vid fotbollsträning).

Med en tankefigur lånad av sociologen Johan Asplund kan man skilja mellan abstrakt och konkret socialitet, där den konkreta socialiteten handlar om att man gör någonting tillsammans utan att syfta till att

man ska vara social. Det gör att aktiviteten blir mer hållbar än den abstrakta socialiteten (Gunnarsdotter 2005:250f). Kanske var Fjärd100%:s verksamhet mer av en abstrakt socialitet än t.ex. sportklubbens, där man träffas för att idrotta och får det sociala ”på köpet”, och därför inte lika hållbar.

Kyrkoherden nämner också en tanke som går i linje med detta, hon berättar om hur de behöver fånga upp de äldre männen till sin verksamhet, de blir annars lätt hemma ensamma. *Det är uttalad en ambition vi har, att skapa mötesplatser, plattformar där människor kan få möta varandra, för att det finns liksom inte. Och där man inte självklart ska behöva samlas runt ett gemensamt intresse eller projekt. Utan det är, att vi träffas är det som är det viktigaste. Är man jättestresserad av idrott, ja då kan man väl sporta ihop då./.../ Vi försöker ju hitta på, det som kan vara det som man möts kring, där det viktigaste är inte det, utan det är mötet.*

De verkar vilja skapa en abstrakt socialitet, där människorna möts för att mötas. Detta eftersom de har en medvetenhet om att det sociala är en viktig del av föreningslivet. Att mötas kring ett gemensamt intresse i föreningslivet bidrar till en gemenskap, men här försöker de att ta en genväg, att skapa en gemenskap utan någonting att mötas kring. Men många av de andra aktiviteterna i föreningslivet handlar om konkret socialitet, man möts kring ett gemensamt intresse och sedan skapas relationer mellan människor.

I Sverige och övriga Skandinavien finns ett samarbete mellan staten och folkrörelserna. Civilsamhället, vilket många gånger kan liknas med föreningslivet, får ibland ta över vissa saker i bygden när det offentliga kliver undan. Detta märks även i Fjärdhundra. Sportklubben

har tidigare haft ett avtal med kommunen om att driva det lokala badet, men som tidigare nämnts så har sportklubben sagt upp det avtalet. Kyrkan har öppen förskoleverksamhet i egen regi. *Kommunen har ju inget sånt härute* säger Ingalill, kyrkoherden. Kyrkan har också fritidsverksamhet en gång i veckan och så har de aktiviteter vid ålderdomshemmet. Sportklubben kommer till skolan och låter barnen prova olika sporter och detta får sportklubben betalt för. Fjärd100% har kämpat mot kommunen om t.ex skolverksamheten.

Småskalighetens för- och nackdelar

Jag svänger in med bilen på parkeringen framför affären i Fjärdhundra. Jag går in och handlar det jag ska ha och ställer mig i kassan. Först i kön står det ett par, en kvinna och en man. Jag hör mannen berätta för kassörskan saker som var han bor och var han bott, vilken dag han passerar affären. Bakom i kön står en kvinna som tar ut pengar när hon handlar. Mannen skämtar med henne och kassörskan. Det kommer in ännu en kvinna genom butiksdörren. Kvinnan som står framför mig i kön pratar med henne och hon är tydligen skyldig den kvinnan pengar för hon räcker henne pengar och pratar med henne. Jag betalar sedan mina varor och går ut ur butiken (Min observation vid affären i Fjärdhundra).

Småskaligheten gör här att människor träffas i många olika sammanhang, det är stor chans att träffa någon man känner på affären, man träffar ofta samma personer i olika sammanhang. Fjärdhundras 951 personer i tätorten kan konstrasteras mot Enköpings betydligt fler. Detta innebär en småskalighet som kan vara både positiv och negativ för föreningarna.

När det inte finns så gott om människor så blir trycket från kamrater högre. Conny från sportklubben beskriver hur sportklubbar på landsbygden har problem som inte sportklubbarna i stan har. På landsbygden kämpar de för att behålla spelarna upp till juniorålder, vilket är runt 15 årsålder. Det räcker att några tongivande spelare går över till lagen i stan så försvinner hela laget. Liknande problem beskriver även kyrkoherden Ingalill, då det i år är få som valt att konfirmera sig, vilket kan förklaras genom att denna årskull är få till antalet, vilket gör gruppen känslig för kamrattyck. Antalet konfirmander kan variera från år till år, beroende om de ungdomar som är mer populära väljer att konfirmera sig eller inte, berättar hon

Också tillgängligheten blir en annan på landsbygden, människor har längre sträcka att transportera sig för att träffa varandra. Leif från PRO nämner detta: *...eftersom föreningens medlemmar är utspridda på ett så väldigt stort område så är det lätt att folk fastnar i sin egen ensamhet och inte har så stor kontakt med omgivningen, men just genom de här träffarna som vi arrangerar så tycker jag nog att det fungerar väldigt bra.*

Småskaligheten gör det lättare att skapa en bygd (Gunnarsdotter 2005:277). Leif berättar att det finns de som är med i PRO Enköping som är intresserade av att bli med i PRO Fjärdhundra, eftersom det i Enköpings PRO inte verkar finnas samma gemenskap som i PRO Fjärdhundra. *Det är inte alltid så bra att vara stor, de känner sig inte riktigt hemma* säger Leif Han berättar också att det är ungefär lika många som deltar på PRO:s möten i stan som i PRO Fjärdhundra.

Lokal gemenskap?

Sammanfattningsvis – är det så att föreningslivet bidrar till en lokal gemenskap? Som jag har visat så kan umgänget i föreningslivet bidra till gemenskap. Både genom att överföra kunskaper mellan människor, och genom att skapa symboler för gemenskapen. Jag har också visat att trots att föreningslivet är öppet för de flesta så är det inte alltid så lätt att ta sig in i det.

Även det lilla är viktigt för att skapa gemenskap. För att gemenskapen ska kunna byggas behövs någon som kokar kaffet, bakar bullarna, tränar barnen etc. Det materiella behövs för att det ska finnas en gemenskap. Interaktionen mellan medlemmarna visar också om det går att lita på andra, en tillit till andra som de kan ta ut till vidare sammanhang utanför den egna bygden. Den visar också om det inte går att lita på andra, vilket hände när Sportklubben skulle driva badet. Att människor inte vill engagera sig behöver dock inte bero på att tilliten inte finns utan att de helt enkelt inte hinner. Gemenskaperna blir mer hållbara om människorna möts kring någonting konkret, som att spela fotboll, koka soppa eller spela boule.

Föreningslivet är en mötesplats där man gör saker ihop och kan lära känna nya människor. Inte bara bekräfta de kontakter man redan har. Jag tänker att det är lättare att lära känna någon som man gång på gång möter i föreningslivet än en människa som man möter i affären eller pizzerian ibland, där det inte inbjuder till samtal på samma sätt.

Olika människor kan ha olika saker som lockar till att delta på aktiviteterna som ordnas i föreningarna. Kanske går man till hantverkscaféet anordnat av kyrkan för att prata, för att man är hantverksintresserad, för att man är troende eller trots att man inte är det. Man kan även

tänka sig att de ungdomarna som när de lämnar Fjärdhundra Sportklubb för att istället spela i någon av lagen i stan, snarare hittar sin gemenskap i sporten än i bygden och i en lokal gemenskap. De söker alltså sin tillhörighet utanför bygden, så som man också kan söka sin tillhörighet i kristendomen snarare än i bygden.

Men att ungdomarna byter lag betyder inte att de helt och hållet lämnar den lokal gemenskapen, utan de kan vara kvar i bygden på andra sätt. Det hör ihop med den fråga Barbro Blehr ställer i sin studie av Keskijärvi (Blehr 1994) då hon undrar om det finns en keskijärvigemenskap och kommer fram till att det inte finns en enda gemenskap utan flera delgemenskaper. Jag tänker att så borde det också vara i Fjärdhundra. När jag frågar Conny om vad föreningen betyder för bygden så säger han att *den betyder oerhört mycket för vissa och ingenting för många.*

Det finns alltså även gemenskaper som inte är lokala. Speciellt eftersom föreningslivet ofta är uppdelat efter stadier i en livscykel. Dessa olika gemenskaper går ibland i varandra, men man behöver inte bara tillhöra en och samma gemenskap.

Litteratur

- Blehr, Barbro. 1994. *Lokala gemenskaper. En studie av en nordsvensk by på 1980-talet*. Stockholm: Carlssons
- Cohen, Anthony P. 1985 (1995) *The symbolic construction of community*. New York, London: Routledge
- Frykman, Jonas 1990: What People Do but Seldom Say. *Ethnologia Scandinavica*. S 50 – 62
- Frykman Jonas och Kjell Hansen 2009: *I ohälsans tid. Sjukskrivningar och kultur-mönster i det samtida Sverige*. Stockholm: Carlssons
- Frykman, Jonas; Mia-Marie Hammarlin; Kjell Hansen; Bo Rothstein; Helena Olofsdotter Stensöta & Isabell Schierenbeck 2009: Sense of Community. Trust, Hope and Worries in the Welfare State. *Ethnologia Europaea*. 39:1.
- Gunnarsdotter, Yvonne 2005. *Från arbetsgemenskap till fritidsgemenskap Den svenska landsbygdens omvandling ur Locknevis perspektiv* Doctoral thesis No. 2005:3. Faculty of Natural Resources and Agricultural Sciences. Uppsala: SLU.
- Kaijser, Lars och Magnus Öhlander (red.) 1999: *Etnologiskt fältarbete*. Lund: Studentlitteratur
- Kvale, Steinar och Svend Brinkmann 2009 *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Studentlitteratur AB Lund
- Putnam, Robert D 2001. *Den ensamme bowlaren*. Stockholm: SNS Förlag
- Teorell, Jan och Torsten Svensson. 2007 *Att fråga och att svara. Samhällsvetenskaplig metod*. Liber AB: Malmö
- Rothstein, Bo. 2003 *Sociala fällor och tillitens problem*. Kristianstads Boktryckeri AB Kristianstad

Statistiska centralbyrån (SCB) (2010). Befolkningsstatistik Tätortsbefolkning efter region och tid.

Muntliga källor

Leif Johansson, Ordförande PRO Fjärdhundra 2013-04-19

Ingalill Karlsson Öhrfeldt, Kyrkoherde Svenska Kyrkan Fjärdhundra 2013-04-17

Lotta Nenzén, f.d. ordförande Fjärd100%. Sekreterare Fjärdhundraland ekonomisk förening 2013-04-17. 2013-05-19

Conny Wigh, ordförande Fjärdhundra sportklubb 2013-04-16